

ארבעה אבות פרק ראשון בבא קמא

ו.

עין משפט
נר מצוה

מד א מיי פי"ד מה"ל
נוק ממון הלכה ח
סמג עשין סט טו"ע ח"מ
סי תיח סעיף ג:
מה ב ג מיי פי"ג
מהלכות נוקי ממון
הלכה ג סמג עשין ט
טו"ע ח"מ סי תיח סעיף
א:
בו ד מיי שם טור ש"ע
שם סעיף ג:
בו ה מיי שם הלכה יג
סמג שם טו"ע ח"מ
סי תיח סעיף ג:

(א) [לעיל ג: לקמן כח: לא:
חמ: (ב) [לקמן יט: (ג)
(ד) [לקמן יט: (ה) [ש"ס
ממ"א (ו) [דף ג: ד"ה
משורן] (ז) ז"ל דפרישית,
(ח) [ז"ל המגלגל] (ט) [ש"ס
במסופת ד"ה שור] (י) ז"ל
מקוי,

ג'ליון הש"ס
תוס' ד"ח מה לבור שכן
שלא ברשות דאפי' עשאו
ברשות ע"י לקמן כח ע"כ
תוס' ד"ה ח"מ:

מוסף רש"י
כולם מבורר לדמו. כל
תקלה צור הוא ואפי' דלא
הפקיר (דע"ל ג). כל אלו
שאררו. חכמי מוסתין
לקבלו כה"ה, וזלו הן
פותרין ביבותיהן. לקבל
שפקין עלן כה"ה, וזלו
דיב ציור התקלה שפקין
של מי משמים הימ לה"ה
(לקמן ל:).

רבינו הגנאל
לאיתויי ליחכה נירו
וסכסכה אבנו. פיס' הצד
השוה שבהן בו. לאיתויי
מא, אמ' אביי לאיתויי
אבנו וסכנו ומשאו
שהניחן בראש הגג ונפלו
ברוח מצויה והזיקו בהר
דנייהו. אבל בהדי דקאזלי
נוקי לא איצטרבא ליה
דהיינו אש, אלא אפי' בהר
דנייהו. רבא אמר לאיתויי
בור המתגלגל כו'. רב
אזא בר אבהו אמ'
לאיתויי הא דתניא כל
אלו שאמרו פותקין
ביבותיהן וגורפיין
מערותיהן בימות החמה
אין להן רשות, בימות
הגשמים אפי' שיש להן
רשות אם הזיק חייב
לשלם. ומקום חלוקת רב
ושמואל כבר פירשנוהו
למעלה.

לאסויי ליחכה נירו. שאם ליחכה האם חרישמו של חצירו או סכסכה אבנו חייב. באבנים שייך לשון סכסוך שלא נשפרו לגמרי אלא סכסכה ונדבקה האש בהן וסכסכה מעט כדלמרינן (חולין דף ט"ז:) גבי פגימת סכין מוסכסכת מרוח אחת ולהכי כתב אש לחייבו בהני דנפקא לן התם ולקמן (ס. מ) מאלו השדה דלא שמעינן מהניך דמתנימין הא מילתא דליחייב דדבר שאינו ראוי לה כגון הכא שאין עיקר אש צדק: **האד השוה שבהן שדרכן להזיק כו'.** דמשמע אף כל שדרכו להזיק ושמירתו עליך ומאי מניית לאתויי: **היינו אש.** דמולדה דלאש היא דמאי שנא אש מינה שכן כח אחר מעורב בה הינו כח אחר כו': **בסר דנייהו.** מוקי בהן שור או חמור: **אי דאפקריה צין לרב צין לשמואל.** דלפיג' (ב) (בהפקר) צפ' המניח את הכד (לקמן דף ט"ז:) **היינו צור.** דמרוייהו אמרי כל תקלה שהפקיר נפקא לן מצור דחייב דכי היכי דחייבא לצור הוא כה"ה דהוי הפקר כדלמרינן צפ' שור שנגח את הפרה (לקמן דף ט"ז:) **שעל עסקי כרייה ופמיחה צאה לו אף כל תקלתו שהפקיר חייב דהא נמי תחילת עשייתו לזקק דהוה ליה לאסוקי לדעתיה דסופו ליפול ברזח מצויה: אש שותים.** והיינו דנקט צמתני' האד השוה: **שכן דרכו לילך כו'.** אבל אלו לא הזיקו שבהלכתן אלא השור והחמור נתקל בהן: **וחזר בהן הדין.** דליכא למפרך מה לצור שכן אין כח אחר מעורב בו ואמאי צה"ל השוה דמתנימין: **צורו המסגלגל כגון הניח אבן צרה"ר וצדודה במקומה לא הזיקה ונגלגלה רגלי אדם וציהמה למקום אחר והזיקה שם: אי כהדי דאזלי מוקי כו' לא גרס והכי גרסינן היכי דמי אי דאפקרה צין לרב צין לשמואל כו': מעשיו כרייתו גרמה את ההזיק אבל מעשיו של זה לא הזיקו אלא רגלי אדם וציהמה שנגלגלו: שור וימית.** שאין מעשה בעלים גרמו ההזיק אלא ממנו הזיק והיינו האד השוה דנקט צמתנימין: **כל אלו שאמרו.** וקאשיב ואזיל להו אלו הפותקים ציבותיהם וגורפיס מעבותיהם כלומר כל אלו שאמרו חכמים שיש להן רשות להשליך נוקייהן לה"ה ואלו הן פותקין ציבותיהן פותמין ציבורותיהן המקלחים שופכים שאופקין מתצרייהן לר"ה: וגורפיין מערותיהן ומשליכין וצליהן לרה"ר:

אי ררב דאמר כו'. לא גרסינן דפירשנו לעיל: **מה לבור שכן אין כח אחר מעורב בו.** למאי (א) דפריך ללא חשיב אש מעשיו גרמו לו לפי שהרוח מצייע לו ה"מ למפרך כהא מה לצור שכן מעשיו גרמו לו תאמר באבנו וסכסכה אבנו: **הצד השוה שבהן:** לאתויי מאי אמר אביי בלאתויי אבנו סכינו ומשאו שהניחן בראש גגו ונפלו ברוח מצויה והזיקו היכי דמי אי בהדי דקא אזלי קא מוקי היינו אש מאי שנא אש דכה אחר מעורב בו וממונך ושמירתו עליך הני נמי כה אחר מעורב בהן וממונך ושמירתו עליך ואלא בחר דנייהו אי דאפקרינהו בין לרב בין לשמואל היינו בור מאי שנא בור שכן תחילת עשייתו לזקק וממונך ושמירתך עליך הני נמי תחילת עשייתן לזקק וממונך ושמירתן עליך אלא דלא אפקרינהו לשמואל (ב) דאמר כולם מבורר למדנו היינו בור לעולם דאפקרינהו ולא דמו לבור מה לבור שכן אין כח אחר מעורב בו תאמר בהני שכה אחר מעורב בהן אש תוכיח מה לאש שכן דרכו לילך ולהזיק בור תוכיח וחזר הדין רבא אמר לאתויי דבור המתגלגל ברגלי אדם וברגלי בהמה ה"ד אי דאפקרינהו בין לרב בין לשמואל היינו בור מאי שנא בור שכן תחילת עשייתו לזקק וממונך ושמירתו עליך הני נמי תחילת עשייתן לזקק וממונך ושמירתן עליך אלא דלא אפקרינהו לשמואל דאמר כולם מבורר למדנו היינו בור לעולם דאפקרינהו ולא דמי לבור שכן מעשיו גרמו לו תאמר בהני שאין מעשיו גרמו לו שור ויכיה מה לשור שכן דרכו לילך ולהזיק בור תוכיח (ג) וחזר הדין לא ראי זה כראי זה רב אדא בר אבהו אמר לאתויי הא דתניא (ד) כל אלו שאמרו פותקין ביבותיהן וגורפיין מערותיהן בימות החמה אין להם רשות בימות הגשמים יש להם רשות אפי' שברשות אם הזיקו חייבים לשלם היכי דמי אי בהדי דקאזלי מוקי כחו הוא אלא בחר דנייהו היכי דמי אי דאפקרינהו בין לרב בין לשמואל היינו בור מ"ש בור דתחילת עשייתו לזקק וממונך ושמירתו עליך הני נמי תחילת עשייתן לזקק וממונך ושמירתן עליך אלא דלא אפקרינהו לשמואל דאמר כולם מבורר למדנו היינו בור לעולם דאפקרינהו ולא דמי לבור שכן שלא ברשות תאמר בהני דברשות שור

צימוס החמה אין להם רשות. מפני שהרחוב נאה והוא מקלקלו אבל צימוס הגשמים שהרחובות מלוכלכות יש להן רשות: **ואע"פ שצדשות.** צ"ד משליכין אם הזיקו חייבין: **כחו הוא.** והיינו אדם ומנא ליה צמתנימין: שור
תנא שור לרגלו היכי קאמר שור ויכיה דצדשות חייב והא רגל לא מנייהו אלא צדשות הניזק ושם אין לו רשות וי"ל כגון שהלך צרה"ר והזיק והזיק כה"ה דחייב כדלמרינן לקמן (דף ט"ז:) (ש"ך נ"ט) ה"ג **הברותל והאיין שנפלו לרשות הרבים והזיקו פמור מרש"א.** וכן כתבו בספרים של רש"י וכן בספר רב אלפס וכן עיקר אבל אומם דכתובו בהו חייב לשלם לא נהירא דכיון דשנלא היהיו חייב לא יתכן להקל עליו לפוטרו ממה שמהירין אותו לקוח ולסמור: **אי דאפקרינהו בין לרב בין לשמואל היינו בור.** וא"ת והא משמע לקמן בהמניח (ד' כ"ט) דלכ"ע המפקיר נוקי לאחר נפילה אונס דפטור והאי נמי אונס הוא דצננין ונטיעה שעשה לא פשע כלום וי"ל כיון שהזכירו לקוח ולסמור שלא זיקו ועבר הזמן היו פושע והיו כמפקיר (א) נכסיו לאחר נפילה פשיעה:
היינו בור. לכאורה נראה דמייירי כשהזיקו כותל ואזלין בשעת נפילה גופיה ואפי' מדמה ליה לצור מדלא קאמר הכא אי צהדי דקאזלי קמוקי היינו אש ועוד דאי צהיקו דלאחר נפילה מייירי אמאי פטור מלשלם הלא כיון שנפלו מיד היה לו לסלקן ועוד דלכ"ע לא היה ליה למימני לקוח ולסמור אלא נתנו לו זמן לפנותו ולסלקו כיון דצהיקו דלאחר נפילה איירי אע"ג דצור אין הולך להזיק ואלו הולכים ומזיקין יש לנו ללמדם מצור דעדיף הוה דידהו שהולכים ומזיקין מצור שאינו הולך ומזיק אלא מוקי במקומו ונראה דצהיקו דלאחר נפילה נמי